

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tertia Seraphica Vinea, Sive Tertius Ordo De Poenitentia
à S.P.N. Francisco institutus**

Pauck, Engelbert

Coloniae, 1720

Exhortatio Ad omnes Prælatos, Parochos, Curatos, Missionarios, &
Prædicatores Seraphici Ordinis, sub Obedientia Ministri Generalis FF.
Minorum de Observantia degentes: quatenus studeant, & ferventer ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64103](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64103)

EXHORTATIO

Ad omnes Prælatos, Parochos, Curatos, Missionarios, & Prædicatores Seraphici Ordinis, sub Obedientia Ministri Generalis FF. Minorum de Observantia degentes; quatenus studeant, & ferventer laborent: ut sanctum hoc Exercitium *Via Crucis* in qualibet Diœcesi, imò (quantum fieri potest) in quolibet loco introducat. &c.

XV. **D**esolatione desolata est omnis terra; quia nemo est, qui recogitet corde. Sic sua jam olim tempora desolebat Propheta *Jeremias C. 12.* Sed hodie dum heu plus, quam nimis, deplorabilis est Status, in quo jacentem, & (ut ita dicam) sopitam videmus, hîc præsertim temporibus nostris, majorem Fidelium partem: dum partim vitis, quasi in prædam dati, sanctas omnino virtutes negligunt; partim mundi hujus cupiditatibus depressi, & sæculi voluptatibus immergi, nihil aliud jam æstimare dignoscuntur, quam momentaneam quandam hujus fugitivi temporis vel voluptatem, vel utilitatem: viventes in omnimoda, & sanè lacrymabili oblivione eorum, quæ sursum sunt, & quæ sola æstimare deberent, æterna, & nunquam desitura. Ità ut meritò renovare nunc liceat illum *Jeremiæ Planctum: Desolatione desolata est omnis terra.* Quòd si verò tanti horum temporum damni, & infortunii causam diligentius inquiramus? aliam certè invenire non possumus: quàm eandem ipsam à dicto Propheta, jam ex tunc nobis indicatam: *Quia nemo est, qui recogitet corde.* En omnis mali originem! Non consideramus ea: quæ unicè conside-

Vinea Seraphica.

rare deberemus; & ex hac negligentia, illa debite considerandi, omnis inordinatio (quam jugiter in malè operando advertimus) procedit. Non consideramus æterna; non recogitamus immensa Dei beneficia; neque ad multas imò plurimas miseri Status nostri obligationes attendimus; continuorum miserimæ hujus vitæ periculorum, & mortis fortè nimium jam vicinæ non recordamur; & (quod pejus est) immemores omnino sumus illius maximi Beneficii: quod in acerbissima Passione sua pro nobis pertulit Altissimus summi Dei Filius. Et ideo *Desolatione desolata est omnis terra.* Mundum jam factum videmus sentinam, & cloacam iniquitatis. Quod igitur erit tanti mali remedium? Ah permittatur mihi hîc: ut genuflexus, & ad pedes quorumcunque Venerabilium Prælatorum, Parochorum, Curatorum, Missionariorum, ac aliorum Ministrorum Dei provolutus, illis dicam, remedium illud in suis esse manibus, atque à pia ipsorum voluntate dependere. Satagant quæso omni studio, atque omnibus viribus laborent, & cooperentur: ut in omnem prorsus locum, & populum, sanctum hoc *VIAE CRUCIS* Exercitium introducat; & subito validissimum aggerem contra exundantem illum vitiorum torrentem structum videbunt. O quantum boni in Gentibus produceret Exercitium tam salutare! quod aliud à cultoribus suis non requirit; quàm ut cogitent, & recogitent summas illas angustias, & crudelissima tormenta: quæ ex solo nostrî amore pertulit amabilissimus JESUS. O quantum divini luminis intellectui subministrabit; quantum voluntati fervorem conferet? quantam compunctionem excitabit in corde frequens illa consideratio amarissimæ Passionis ac Mortis unigeniti Filii Dei?

Magistra rerum id docet Experientia; quæ

Bb

quo-

quotidie vel palpabiliter ostendit notabilissimam morum & vitæ mutationem in illis populis, quos inter introductum jam extitit sacrum hoc Exercitium: quam subito post ejus introductionem, & praxin advertere licuit: Cùm *VIA CRUCIS* passionibus jugiter rebellibus sit frenum, ac stimulus cordi: quo Anima inducitur ad sanctè & virtuosè vivendum; Anima enim semper coram oculis gestans terribissimum illud speculum Passionis amantissimi JESU, non potest non detegere in eodem, ac agnoscere, & consequenter detestari sordes; quibus cor suum foedissimè maculatum cernit; imò videns Deum suum suū amore tormentatum; subito hoc ipso stimulatam se sentit ad correspondendum dignè tanto amori, saltem ad ejus exemplum patienter sustinendo tribulationes illas: quæ ex casuum necessitate, seu potius ex divina dispositione in proprio suo statu illi occurrunt, tanquam particulas Crucis Christi, illi benignè ab eodem compartitas. Ultra quæ etiam pro illa die (quâ quis hoc sanctum Exercitium practicavit) manifestè quælibet alia cupiditas disparere dignoscitur: estque hæc plurium zelosorum Parochorum observatio: quòd ad refrenandos tot excessus (qui diebus præsertim festivis poritando, saltando, chartis, aleisque ludendo, & aliis parùm convenientibus, imò & illicitis jocis, lusibusque tempus illud & sacrum & pretiosum, non solum inutiliter, sed & impiè sæpe, ac sacrilegè consumendo, committuntur; atque ad hoc, ut iidem festivi dies operibus tantùm virtuosis, & piis transigantur) efficacius remedium non reperiat, quàm hoc Exercitium *VIAE CRUCIS*. Populus enim post Vesperas præsertim ad practicandum hoc Exercitium inductus; illò finitò, modestior; ac magis compositus, solitò; neque aliis tunc recreationibus ità inclinatus conspicitur.

Et hinc est: quòd vel solà hâc experientia moti, quidam venerabiles Prælati, & Episcopi, ipsimet nudipedes personaliter cruces hæc in tuarum Diocesium Parochiis plantatum iverint; trahentes post se in odore tam boni exempli corda singulorum. Alii has Stationes depingi fecerunt in Cathedralibus suis Ecclesiis. Alii hanc devotionem ab omnibus suarum Diocesium Monialibus exerceri voluerunt cum notabilissimo talium Monasteriorum fructu; attentò præsertim: quòd Exercitium tam devotum sit flamma, virginum Deo sacratarum corda, sancto Sponsi sui cælestis amore accendens, atque amplissimum præcipuè eis campum aperiat tempus suum bene & fructuosè impendendi, easdem à mille aliis vanis exercitiis divertens, & ad majora continuò sanctarum virtutum incrementa capienda semper extimulet. Alii denique omnes; & singulas sibi subjectas Parochias, seu Loca obligarunt, ad recipiendam hanc sanctam devotionem, eamque unâ saltem vice per mensem cum omni populo processionaliter practicandam, & re ipsa dicant Parochi illi, quibus felicissima fors obrigit salutare hoc Exercitium in suis Parochiis, vel jam introductum conspiciendi, vel etiam illud in ipsas introducendi; dicant, inquam: quantas viderint à Parochianis suis ad hujusmodi Stationes, & S. Crucis plantationes fundi lachrymas? quantos audiverint gemitus, ac suspiria edi? quantasque adverterint subiri mortificationes? dum etiam quibusdam in locis visæ sint integræ Confraternitates, intempestæ noctis tempore hanc Crucis viam cum sui disciplinatione visitando suum spargere sanguinem per illas ipsas Stationes, ubi illis sparsum à suo Redemptore cruorem contemplari licebat.

Unde quantum unquam possim in visceribus Jesu Christi supplico singulis quibuscunq;

RR.

R.R.D.D. Parochis ; quatenus populum sibi commissum tanto thesauro privari non sinant : si enim (qui unicum solum sibi à cælesti Rege concreditum talentum in terram abscondens occultavit) projectus fuerit in tenebras exteriores abyssi ; quid quæso de illo erit , qui ab oculis , & corde populi sui immensum & devotionis , & Meritorum , atque Indulgentiarum thesaurum occultare præsumperit , imò manifestare illis neglexerit ? Scitis utique Dilectissimi : quòd à Cura vestrà & diligentia , omne bonum , malumque Gregis vestri dependeat ; & mihi credite ; quòd concreditæ sollicitudini & custodiæ vestræ oviculis majus bonum procurare non possitis , quàm ut eas ad devotam Passionis JESU , primi Pastoris memoriam assuefaciatis : Eja ergo , per amorem ejusdemmet *Pastoris Pastorum JESU Christi* . acceptate hoc incommodum , tanquam quid leve , aut saltem non grave ; ut nimirum Animas vobis committas instruatis in sancta devotione *VIAE CRUCIS* , docendo illas , quid sit ? quomodo praticari debeat ? quantumque inde fructum referre possint tam pro se , & Vivis , quàm pro Fidelibus defunctis ? Si enim mediante vestrà piâ attentione , populus à Deo curæ vestræ consignatus , devotum ad sanctam Christi Passionem , & mortem , affectum hauserit ; salutare hoc Exercitium interdum & sæpius praticando ; cetti estote : quod civilissimus vester Redemptor non sit reciprocè defuturus ; quin etiam in vobis specialiter eandem olim adimpleat , quam charioribus suis Discipulis aliàs jam fecit repromissionem : confitendi nimirum in conspectu Patris illos tanquam suos , qui in promovendo gloriam suam inter homines se ostenderint partialiores : *Qui me confessus fuerit coram hominibus , confitebor & ego eum coram Patre meo. Matt. 10.* Quare , ut & vos ipsos tam mag-

no securòque thesauro ditare , illudque animabus commissorum vestro gubernio Fidelium compartiri possitis ; (si vos vicinos esse contingat alicui loco , in quo *VIA CRUCIS* instituta , seu stabilita fuerit) ne cessetis exhortari Fideles : Quatenus hoc Exercitium unâ saltem vice per hebdomadam praticent . Si verò longius distent : excitate illos & stimulate : quatenus aliquoties saltem per annum quosdam festivos dies eidem Exercitio consecrent , Passioni Salvatoris sui compatientes . Vos ipsos præbete Duces Populi vestri , & Antesignanos in hac devotione ; præbete vos Directores , & Magistros Gregis vestri ; ut eum majori spiritus fervore devotio hæc exerceatur , & Via illa terminetur cum maximo omnium fructu . Imò ut hæc praxis & facilior , & commodior reddatur omnibus ; optimum foret : si hæc devotio daretur etiam pro Pœnitentia sacramentali ; cum sit medicina verè efficacissima : quæ eodem tempore & pœnas , post culpæ reatum relictas , per indulgentias annexas copiosè delens , & novum spiritui vigorem , per majoris gratiæ augmentum , conferens , ex omni parte à quibuscunque demum animæ infirmitatibus sanat , simul & præservat ; ità etiam : ut optimè deservire possit , tam pro congrua præparatione ad S. Communem ; quàm pro nobilissima post illam gratiarum actione . Sæpe sæpius etiam optarem , populis vestris , à vobis repeti celebrem illam sententiam venerabilis *Thome de Kempis* : nimirum *nihil esse , quod ità conducatur ad veram hominis conversionem ad Deum , ad peccata commissa delendum , & vitandum futura , atque juxta veræ virtutis normam vivendum , quàm sanctum hoc VIAE CRUCIS Exercitium , & pia meditatio sanctissimæ Passionis Christi JESU* : Tentate aleam Charissimi , probate : & videbitis idem fore Viam hanc Crucis in Paro-

chiis vestris institui; ac copiosissimum aperiri ærarium pro ditandis animabus vestris, & sanctificando populo vobis commisso.

XVI. **S**ed super omnes alios, sanctis hęc ac piis desideriis accensos, optarem charissimos meos, in Christo, Confratres omnes, & singulos Missionarios, & Prædicatores nostri Seraphici Ordinis. Nostri est (Dilectissimi) tam sanctum Exercitium promovere, & ad Nos, uti veros magni illius Seraphici Patriarchæ Filios, spectat: hominum cordibus jugem amarissimæ Passionis JESU memoriam imprimere; memores; non ad alium utique finem sacrosancta illa Stigmata concessa fuisse S. P. N. Francisco (figurato per Angelum illum Apocalypticum) qui habebat signum Dei vivi, quàm ut quorumcunque deviatorum Fidelium frontibus inscriberet: T seu *Tav*, id est: ut omnium mentibus Passionem, & Crucem Redemptoris imprimeret. Ad eundem hunc finem à Divina utique Providentia ordinatum est, ut nostræ præ aliis custodiæ consignarentur Loca illa pretioso Christi Sanguine consecrata. Et quod soli Ordini nostro concessum fuerit specialissimum sanè privilegium instituendi *VIAS CRUCIS*, quæ Indulgentias cum ipsis Stationibus Hierosolymitanis eo modo plenissimè communicarent; quod superius dicebamus.

Adeo, ut Patres nostri in Capitulo Generali Romæ 1688. celebrato, obligationis suæ esse existimaverint, mandare & decernere: quatenus omnes Ordinis Superiores procurarent maximam hanc, ac verè piissimam devotionem omni studio dilatare. Ut apparet ex num. 44. Constitutionum in eo factarum: *Quia animabus utile, & Deo præ multis aliis devotionibus gratum fore speramus* (sic de Exercitio *VIÆ CRUCIS* loquuntur) *cunctis Ordinis nostri Superioribus*

enixè commendamus &c. Imò gloriam S. Ordinis nostri particularem existimantes (quod Exercitium tam sanctum omni cum diligentissima observantia custodiat) non contenti iidem Patres recommendasse sollicitudinem, illud ubivis locorum studiosè dilatandi; voluerunt etiam: quatenus accuratè ab omnibus invigiletur: ne alii nostrum hoc privilegium sibi usurpent plantando, seu instituendo *VIAS CRUCIS*, cum publicatione Indulgentiarum: utpote solis illis annexarum seu concessarum: quæ à nobis plantatæ seu stabilitæ fuerint; & quas, etiam tunc, non alii, sed soli illi certissimè & securissimè lucrari possunt; qui aliquam ab Ordine nostro dependentiam habent; sive quod sint Tertiarii, sive Chordigeri, sive alteri alicui ab Ordine nostro dependenti, seu directæ Confraternitati, aut Congregationi adscripti: En ipsa Capituli verba: *Eis simul imponentes ut sedulo invigilent, ne Exteri, & qui nostræ Obedientia non subsunt, se in publicatione dictarum Indulgentiarum ad favorem eorum, quibus concessa non sunt, aliquatenus ingerant, aut sibi dictum Exercitium tanquam sui Instituti peculiare ornamentum appropriare præsumant.* Ex quibus sufficienter colligitur, quod Patres illi, Exercitii tam sancti dilatationem, tanto cum ardore recommendantes, & ne alii, etiam Religiosi, annexas indulgentias pro se publicarent, impedire volentes, satis intellexerint: ad nos solos spectare *VIAS CRUCIS* hujusmodi, cum Indulgentiarum publicatione, erigere.

Quapropter ad pedes vestros provolutus religiosissimi Patres mei, & Confratres in Christo amantissimi, vos precor & obsecro: ut omni possibili studio, & majori spiritus vestri sollicitudine pro dilatatione sancti hujus Exercitii laborare velit. *VIAS* quidem *CRUCIS* sinè illis Indulgentiis erigere, in

cm-

omnium est potestate & arbitrio, etiam alterius cujuscunque Ordinis Religiosorum; neque in hoc ullatenus eos impedire aut possumus, aut debemus; VIAS autem CRUCIS (quæ cum sacra illa & originali VIA CRUCIS (quæ Jerosolymis devotè visitatur) in tam copioso tot tantarumque Indulgentiarum Thesauro plenè communiçent) in qualibet mundi parte erigere, hoc equidem specialissimum est privilegium, nobis solis, nostròque S. Ordini concessum.

Nostræ igitur Franciscanæ Paupertatis est, mundum tam ingenti Thesauro ditare; plantando, & instituendo VIAS CRUCIS in omni civitate, castello, oppido, pago, & loco. Quid ergo expectamus? quid hærenus amplius? quò minùs in omnem terram, & locum excurrentes tam sanctum Exercitium ubicunque terrarum, Catholici præsertim Orbis introducamus? Hic est modus sanctificandi mundum; eumque à Tyrannico Satanæ imperio ereptum, Creatori & Salvatori suo restituendi; ubi enim Crux est: inimicus fugit, nec potestatem nec vires habens nocendi iis, qui sub sanctæ Crucis protectione vivunt; dicente S. Augustino: *Ubi Signum Crucis cum Fide & timore Dei est: nihil ibi inimicus potest nocere.*

XVII, **A**Dvertendum tamen; quòd cruces devotissimi hujus Exercitii repræsentativæ plantari & erigi debeant in locis publicis quidem, sed devotis & ab omni irreverentiâ notâ liberis, & quantum fieri poterit, observandum est: ut VIÆ CRUCIS terminentur ordinariè prope aliquam Ecclesiam, cum piè credi debeat, talem etiam fuisse mentem summorum Pontificum; nam Ordo noster ità ubique usque huc praticare semper consuevit.

Ast, quia (experientiâ teste) nihil est, quod Diabolus magis satagit impedire, quàm

Stationum S. VIÆ CRUCIS erectionem; hinc iteratò rogare vos debui, Charissimi: ne retrocedatis, nec desinatis à cœpto, aut etiam ab intento tam pio opere, ob contradictiones quorundam; qui promotioni ejusdem hîc vel ibi se forsan opponent: vestrum erit (stimulare Parochos, & Curatos: ut auxiliatricem ad necessaria quælibet manum præbeant, atque ut hos ad tanti boni promotionem faciliùs attrahatis, vestræ etiam erit industriæ eos ab expensis & sumptibus liberare: exhortando potentiores, & ditiores illius loci. vel populi, ubi VIÆ CRUCIS erigenda est; ut quilibet pro se, aut duo unitim suam crucem plantent, vel etiam tres; unò arborem, alterò lignum transversum præbente, tertio verò Facturæ, aut etiam Tincturæ curam gerente: & videbitis certatim omnes allaboraturos: ut subito Cruces & magnæ & pulchræ adsint. Ità tamen: ut pro Majestate simul & uniformitate servanda (quantum fieri poterit) illis persuadeatur; ut cruces contineant ad minus viginti palmos supra terram vel basia, sintque tinctæ colore vel rubeo vel nigro; duodecima verò crux reliquis sit eminentior, solitisque Ssmæ Passionis Instrumentis exornata.

O quantum quis boni promovit, quotiescunque populum aliquem ad tam sancti Exercitii praxin fervidum effecit! Sed quia satis superque mihi cognitus est zelus vester, ad dilatandam semper, ac magis magisque promovendam devotionem tam sanctam, tam salutarem, ac proficuum, nostro cumprimis Instituto tam propriam, atque à generalibus Ordinis nostri Comitibus, tanto cum fervore recommendatam; aliud mihi nunc non superest: quàm quòd Orationibus omnium enixissimè me recommendem: quatenus & ego pauperculus, ac omnium minimus dignus efficiar vitam meam usque ad ultimum impendere promulgationi Exercitii tam san-

eti, pro quo libentissime & sanguinem, & vitam contribuere. Amen.

Informatio necessaria circa VIAM CRUCIS. Quid sit, quæ requisita habere, & quomodo servari, seu praticari debeat; quasque Indulgentias habeat annexas. &c.

XVIII. **I**ter è Prætorio Pilati, ad Montem Calvaria: quod Redemptor Mundi in die sanctissimæ Passionis suæ peregit; quemadmodum ultimum fuit, quod in hac vita perfecit, & plurimis, dolorosissimis, ac sacrosanctæ ejus Humanitatis afflictivis circumstantiis cumulatam exitit: ita etiam majori fidelibus Christianis est venerationi, & affectui compatientibus. Quidam hoc iter *VIAM CRUCIS* appellant, alii *VIAM DOLOROSAM*, alii *VIAM CALVARIÆ*. Sed prior nuncupatio communiter est recepta.

Plures Auctores de doloroso hoc itinere scripserunt, & varia, etiam typis, volumina prodiderunt; in quibus computantur Passus, quos Redemptor ultimo illo pœnosissimæ suæ vitæ die perfecit: singulos minutim Passus exprimendo ab una, ad aliam Stationem, ab eo factos: incipiendo à Prætorio Pilati (ubi injustè ad mortem Crucis fuerat condemnatus) usque ad summitatem Montis Calvaria:, [ubi crucifixus fuit & mortuus] numerando in toto hoc itinere duodecim Stationes; quanvis quidam pro majori devotione quatuordecim ponant, adjunctes duo illa Mysteria depositionis; nimirum S. ejus corporis, post mortem de Cruce, ac Sepulturæ ejusdemmet Redemptoris nostri. Ut sic pii Fideles Filio simul compaterentur, & Sanctissimæ ejus Matri, quæ à fletu & planctu non destitit, etiam dum defunctum

Dominum sepeliisset. Passus autem, quos in doloroso hoc itinere Salvator perfecit, prout cum Adricomio plures Authores referunt, fuerunt. 1321. qui faciunt numerum pedum 3303. Mensuræ tamen Hierosolymitanæ, quæ multò longior est illâ, quâ inter nos utimur, cum quilibet pes illius mensuræ contineat quatuor præcisè longitudines hujus lineæ vel mensuræ, quæ ad hunc effectum hîc fideliter exprimitur.

Vel juxta opinionem & mensuram communiorum, quam & nos sequimur, numerus dictorum passuum ascendit ad Summam passuum 1361. Ex quo quilibet Christianus, & fidelis reflectere poterit; quam pœnosum Domino nostro *IESU Christo* esse debuerit iter illud, mille trecentorum (& tot ultra) passuum à se factum, post tot tantæque antecedentia tormenta quæ sustinuerat, & cum gravi illo Crucis pondere, debilitatos, vulneratolque humeros premente, quod portabat.

Christiani, qui Jerosolymas peregrinatum eunt, iter hoc dolorosum ordinariè nudis pedibus; plures etiam magnam illius partem genibus flexis perficiunt, compatientes ita afflictissimo nostro Redemptori, non solum in anima sua per piam contemplationem, sed etiam in Corpore. Idque ad imitationem Sanctissimæ Virginis Matris illius: utpote quæ [sicut multi Auctores narrant, & admittit devota pietas Sacræ Apostolicæ Sedis] post mortem unigeniti, ac dilectissimi Filii sui sæpius visitabat Loca ista sancta, & Stationes; in quibus Redemptor passus fuerat, & particulare quoddam Redemptionis nostræ mysterium fuerat operatus. Unde etiam jure merito eidem sanctissimæ Virgini, pii hujus & devoti, eique imprimis tam grati Exercitii primordium attribuitur.

Ut igitur modo quocunque possibili, & meliori sanctissimam Matrem imitarentur,
ac